

7. Базилевич В.Д., Колчигін О.П. Досконала конкуренція як фактор продуктивного функціонування ринкової економіки // Маркетинг: теорія і практика. — К., 1996. — С.74-79.
8. Базилевич В.Д., Колчигін О.П. Філософія конкуренції в ринковій економіці // Маркетинг: стан і основні напрями розвитку. К., 1997. — С.57-63.
9. Гайсин Р. Влияние факторов спроса на конъюнктуру рынка продовольствия // АПК: экономика, управление. — 1997. — № 12. — С. 24-29.
10. Засядьков Л. Конкурентоспособность экономики Украины // Бизнес-информ. — 1997. — № 24. — С. 27-29.

*Annotation.* Economic essence and factors of competitiveness of products is examined.

*Keywords:* market, competition, quality, commodity, users, necessities.

УДК 338.43

*Вишня Т.В., асистент КПНУ імені Івана Огієнка*

## ДЕЯКІ КРИТЕРІЇ МОДЕЛІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ АПК

*В статті розглядаються деякі критерії моделі економічного розвитку для виходу із кризового стану сільського господарства, основними з яких є розвиток інвестиційної діяльності, підвищення технологічної оснащеності та зростанні експорту продукції.*

*Ключові слова:* економічний розвиток, інвестиційна діяльність, технології, експорт, продукція, світовий ринок.

Для реалізації стратегічного курсу на сучасний світовий торговельний простір від України вимагається невідкладна розробка та втілення в життя ефективної моделі економічного розвитку АПК.

Починаючи з 50-60 рр. ХХ ст., у багатьох моделях економічного розвитку зовнішньоекономічна складова виступає як обов'язкова, домінує концепція відкритої економіки, що ефективно функціонує [3, с. 22].

Вважаємо, що основними критеріями такої моделі є стимулювання процесів іноземного інвестування, надходження технологій. За рахунок відкритого доступу до іноземних ринків зростають іноземні надходження, на основі чого зростають показники капіталоозброєності, продуктивності праці та зростають доходи населення.

Для виходу із кризового стану сільського господарства та забезпечення

конкурентоспроможності виробництва великого значення набуває розвиток інвестиційної діяльності. Промислово розвинутим країнам необхідно розширювати сферу діяльності. Тому вони інвестують країни, що розвиваються і отримують прибутки. З одного боку, це є вигідним — отримання нових фінансових технологій та інструментів, а з іншого — якщо іноземний капітал перевищує національний — це є загрозою, що основними гравцями на національних ринках стануть іноземці.

Залучення інвесторів являється найважливішою мірою антикризового управління. Без неї більшість організацій не можуть вийти із кризи. Але інвестор має лише комерційні цілі і хоче контролювати використання своїх засобів, а також часто хоче придбати формальний контроль над підприємством. Погоджуючись на це, керівництво підприємства повинно чітко обговорювати всі умови.

Проте через низьку прибутковість і високі ризики в даній галузі інвестори не ризикують вкладати свої кошти, хоча в останні роки намітилась тенденція до зростання обсягів інвестицій у господарства всіх форм власності. Хоча, як бачимо з табл. 1 [5], відсоток вкладених іноземних інвестицій у сільське господарство області є дуже низьким та недостатнім для нормального функціонування господарств.

Таблиця 1

### Прямі іноземні інвестиції в Хмельницьку область

	2005		2006		2007	
	тис. дол. США	%	тис. дол. США	%	тис. дол. США	%
Всього	77268,5	100	105659	100	128991,9	100
Сільське господарство	3050,4	3,9	3939,3	3,7	7662,6	5,9
Промисловість	39181,6	50,7	64489,9	61	95269,9	73,9

Що стосується державної підтримки галузі сільського господарства, то на даний час вона не відповідає вимогам країн з розвинутою економікою. Наша держава повинна будувати механізми захисту галузей національної економіки. Завдання уряду — здійснювати кредитування сільського господарства, мотивувати та захищати національного виробника.

Вкладаючи кошти, інвестори зацікавлені в отриманні додаткових прибутків. А інвестиції, в свою чергу, впливають на збільшення виробництва, а значить і на створення нових робочих місць. Інвестори зарубіжних країн зацікавлені в нових технологіях та новій техніці, навчанні персоналу, піднесенні іміджу країни.

В умовах глобалізації основною конкурентною перевагою є технологічний відрив від конкурентів. Для сучасної міжнародної економіки характерною є «гонка технологій». Розвинуті країни прагнуть зниження витрат виробництва

своїх продуктів, але так, щоб не зазнала шкоди їх якість. Що стосується слаборозвинутих країн, то як конкурентні переваги вони можуть використовувати лише дешеві природні ресурси та гранично дешеву робочу силу [2, с. 68].

Внаслідок кризових явищ у середині 90-х років сільськогосподарські товаровиробники майже повністю втратили платоспроможність, що супроводжувалося зниженням технологічної оснащеності й темпів оновлення технічних засобів. Така тенденція спостерігається й нині. Спрацьована техніка вибуває, а селяни не спроможні замінити її новою. Технічна оснащеність аграрного виробництва наближається до критичного рівня [1, с. 33].

Через великий фізичний знос основних засобів, призупинення надходжень інвестицій до всіх галузей сільського господарства у більшості регіонів суттєво знизилась вартість основних засобів. На селі майже припинилось відтворення і оновлення матеріально-технічної бази та спостерігається негативна тенденція переходу до ручної праці.

Зменшення кількості техніки, технічної готовності призводять до відкладення строків виконання робіт, втрат урожаю. У більшості підприємств прискорення темпів оновлення парку виробничого устаткування (шляхом модернізації та заміни засобів праці) залишається головним завданням.

Отже, постає питання: купувати іноземну сільськогосподарську техніку, чи дбати про розвиток вітчизняного сільськогосподарського машинобудування. Хоча імпортна техніка якісніша і зі значно більшою продуктивністю, зате коштує вона у кілька разів дорожче вітчизняної. На нашу думку, закупка імпортної техніки є недоцільною ще з огляду на інші фактори: безробіття, зменшення надходжень до держбюджету.

Членство в СОТ є для України стратегічною умовою реалізації моделі формування конкурентоспроможного експорту. Для всіх країн-членів СОТ забезпечуються: однакові можливості підтримувати власний експорт, однакові умови торгівлі, добросовісність конкуренції.

Сільське господарство України має значний експортний потенціал, але він потребує реформування, поліпшення умов зберігання продукції та ін. Експорт стратегічних видів сільгосппродукції — зерна та продукції переробних галузей АПК: цукрової, м'ясної, плодоовочевої та інших промисловостей доцільно нарощувати, оскільки розвиток їх покладається на сприятливі ресурсні можливості держави, а саме: якісні землі, клімат, трудовий потенціал в структурі сільськогосподарського виробництва. З табл. 2 бачимо, що експорт продукції перевищує імпорт як по Хмельницькій області так і по Україні в цілому. За останні роки намітилася тенденція до збільшення як експорту так і імпорту, у 2005 році дані показники по області становили відповідно 184,68 та 272,69 млн.

доларів [5].

Таблиця 2

**Обсяги експорту-імпорту у 2007 році (млн. дол. США)**

по Україні		по Хмельницькій області	
експорт	49296,1	експорт	336,72
імпорт	60618,0	імпорт	330,5

На думку інвесторів, найважливішими факторами залучення іноземного капіталу є якість державного управління, ділова активність, розвиток фінансового сектора, стабільність і прозорість правового середовища.

За результатами дослідження групи консультантів з компанії «Thunderbird Corporate Consulting Group», у 2002 р. Україна посіла останнє місце за вищезгаданими показниками серед інших досліджуваних країн. Крім того, негативно позначаються високий рівень корупції та хабарництва, бюрократизму, надмірне втручання держави в бізнес, адміністративні обмеження, недосконалість податкової системи, повільний прогрес структурних реформ [4, с. 229-230].

Отже, основними критеріями моделі економічного розвитку АПК є зростання конкурентоспроможності виробництва та експорту українських товарів, збільшення обсягів іноземних інвестицій та державне стимулювання розвитку економіки, що виключається в надходженні нового капіталу, нових технологій, нових знань, управлінського та виробничого досвіду, що сприятиме підвищенню якості виробництва, конкурентоспроможності товарів на світовому ринку. В основі ефективної економіки також повинна бути взаємодія науки та економіки, попиту і пропозиції, оптимальне поєднання фінансів, державного регулювання, робочої сили та освіти.

**Список використаних джерел:**

1. Білоусько Я.К. Інвестиційне забезпечення техніко-технологічного переоснащення аграрного виробництва // Економіка АПК. — 2007. — № 6. — С. 32-35.
2. Волинський Г. Про конкурентні переваги а умовах глобалізації // Економіка України політико-економічний журнал, № 12 грудень 2006. — с. 68-72.
3. Жук О.І. Оцінка можливостей входження країн СНД в світову економіку. — К.: Вен турі, 2003. — 264 с.
4. Управління міжнародною конкурентоспроможністю в умовах глобалізації економічного розвитку: Монографія: У 2 Т. — Т. I. / Д.Г. Лук'яненко, А.М. Поручник, Л.Л. Антонюк та ін., За заг. ред. Д.Г. Лук'яненка, А.М. Поручника. — К.: КНЕУ, 2006. — 816 с.
5. Статистичний щорічник Хмельницької області за 2005, 2006, 2007 роки, за

ред. В.В. Скальського. — Хмельницький: Головне управління статистики у Хмельницькій обл.

***Annotation.** In the article some criteria of model of economic development for an exit from the crisis state of agriculture, from which development of investment activity is basic, are examined, increase of technological equipped and growth of export of products.*

***Key words:** economic development, investment activity, technologies, export, products, world market.*

**УДК 658.8:004.7**

*Іванова І.І., аспірантка Київського національного економічного університету ім. В. Гетьмана*

## **КОНЦЕПЦІЯ CRM (CUSTOMER RELATIONSHIP MANAGEMENT) ЯК АНТИКРИЗОВИЙ ЗАХІД**

*В статті розглядається концепція CRM як спосіб зменшення видатків та збільшення прибутків в розрахунку на одного клієнта. Надаються практичні способи впровадження системи в діяльність підприємства. Звертається окрема увага на конкретні засоби щодо зниження вартості комунікацій та обґрунтована їх економічна доцільність.*

***Ключові слова:** CRM, нова економіка, антикризові заходи, Інтернет, технології, Frequently Asked Questions, e mail, електронний лист, кол-центр.*

CRM є надзвичайно важливою сферою діяльності, менеджера в рамках організації. Значної важливості система управління взаємовідносин з клієнтами набуває в умовах кризових явищ в економіці. Такий стан в цілому впливає і на внутрішнє середовище підприємства. Внаслідок нестачі фінансових ресурсів скорочуються і видатки, і доходи. За таких умов виключного значення набуває концепція CRM, адже вона дозволяє і збільшити доходи, і зменшити при цьому видатки в розрахунку на одного клієнта. Основним завданням в цій сфері являється утримання постійних клієнтів, адже з багатьох причин саме вони є основними джерелами прибутку підприємства. Другим важливим завданням в CRM можна назвати залучення нових клієнтів, що сприяє зростанню компанії та поширенню її впливу на ринок.

Особливо актуальні ці питання для транснаціональних корпорацій.